

MÜNDƏRİCAT

Birinci hissə. Faktlar

I FƏSİL. “Buğalar” ekspresinin önəmli sərnişini	8
II FƏSİL. “Tokatlıyan” oteli	20
III FƏSİL. Puaro bir müştərisinə rədd cavabı verir	29
IV FƏSİL. Gecə gələn qışqırıq	38
V FƏSİL. Cinayət	43
VI FƏSİL. Qadın?	55
VII FƏSİL. Cəsəd	64
VIII FƏSİL. Deizi Armstronq olayı	73

İkinci hissə. Şahid ifadələri

I FƏSİL. Bələdçi	80
II FƏSİL. Katib	86
III FƏSİL. Qulluqçu Masterman	92
IV FƏSİL. Amerikalı qadın	97
V FƏSİL. İsveçli qadın	105
VI FƏSİL. Rus knyaginyası	111
VII FƏSİL. Qraf və qrafinya Andrenilər	118
VIII FƏSİL. Polkovnik Arbetnot	124
IX FƏSİL. Cənab Hardman	132
X FƏSİL. İtalyan	140
XI FƏSİL. Miss Debenhem	145
XII FƏSİL. Alman otaq xidmətçisi	151
XIII FƏSİL. Ehtimallar	157

XIV FƏSİL. Silah	164
XV FƏSİL. Sərnişinlərin əşyaları.....	171

Üçüncü hissə. Son

I FƏSİL. Kim?	186
II FƏSİL. On sual	191
III FƏSİL. Bəzi vacib xırdalıqlar.....	197
IV FƏSİL. Pasportdakı yağ ləkəsi	207
V FƏSİL. Knyaginya Draqomirovanın adı.....	215
VI FƏSİL. Polkovnik Arbetnotla ikinci söhbət	221
VII FƏSİL. Meri Debenhem kimdir	225
VIII FƏSİL. Yeni qərribə açıqlamalar.....	231
IX FƏSİL. Puaro iki çözümlərindən biri	239

Birinci hissə

Faktlar

I FƏSİL

“Buğalar” ekspresinin önəmli sərnişini

Şaxtalı bir sübh çağı, saat beşdə Suriyanın Hələb stansiyasında dəmir yolu sorğu kitabçalarında təmtəraqla “Buğalar” adlandırılan ekspress perronda gözləyirdi. Yataqlı vaqonun çıxışında əzəmətli uniforma geyinmiş cavan fransız zabiti qulaqlarına qədər şərfə bürünmüş balaca adamla danışırdı. Adamın qızarmış burnuyla bığlarının yuxarı doğru burulan iti uclarından başqa, sifəti görünmürdü.

Soyuq iliyə işləyirdi. Bu fəxri qonağı uğurlamaq elə həsəd aparılası bir şey olmasa da, leytenant Dübosk borcunu layiqincə yerinə yetirməyə çalışırdı. Ağzından nəfis fransızca deyilən zərif sözlər tökülürdü. Əslində, hadisənin iç üzündən xəbərsizdi. Doğrusu, bu cür vəziyyətlərdə qarnizonda cürbəcür şayiələr dolaşırdı. Əmrində olduğu generalın hiddəti gün boyu artmışdı, heç nədən razı qalmırdı. Sonra da hayandansa bu belçikalı gəlib çıxmışdı.

Özü də düz İngiltərədən. Aradan çox gərgin bir həftə keçəndən sonra bəzi qəribə işlər baş verməyə başlamışdı. Tanınmış biri intihar eləmişdi, başqa biri də qəfildən istefaya çıxmışdı. Üzlərdəki həyəcanlı ifadələr silinmiş, bəzi təhlükəsizlik tədbirləri də ləğv edilmişdi. Düboskun qabaqlar əmrində olduğu general isə birdən-birə əməlli-başlı on yaş cavanlaşmışdı.

Dübosk təsadüfən “öz” generalıyla qonağın danışığın-
dan bir parçanı dinləməli olmuşdu. “Mon cher¹, siz bizi xilas etdiniz, – general həyəcanla demişdi. Danışanda qalın, boz bıığı titrəyirdi. – Siz Fransız ordusunun şərəfini qorudunuz. Qan tökülməsinin qarşısını aldınız! Məni eşidib ta buralara qədər gəldiyinizə görə sizə necə təşəkkür edəcəyimi belə bilmirəm...”

Erkül Puaro adlı bu gəlmə qonaq gərəkən şəkildə cavab verib demişdi: “Nə danışırınsınız, general, bir vaxt sizin məni ölümdən qurtardığınızı necə unuda bilərəm?”

Sonra da general öz növbəsində belə hallarda deyilməsi gərəkən uyğun sözü deyərək öz xidmətini kiçiltmiş, arıyca da Fransa, Belçika, şərəf və ləyaqət kimi şeylərdən söz açıb qucaqlamışdılar.

Leytenant Dübosk isə hələ də olayın iç üzünü bilmirdi. Amma müsyö Puaronu “Buğalar” ekspresinə mindirmək tapşırığı ona verilmişdi. O da bunu parlaq gələcəkli bir gənc zabitə yaraşan şəkildə həyəcan və şövqlə yerinə yetirirdi.

– Bu gün bazar günüdür, – leytenant Dübosk dedi. – Səbah axşam, yəni bazar ertəsinə İstanbulda olacaqsınız.

¹ Mon cher – mənim dostum

Leytenant ilk dəfə deyildi ki, bu sözləri deyirdi; ancaq aydın məsələdi ki, qatar yola düşməmiş stansiyada həmişə bu cür sözləri təkrar eləyirlər.

Müsyö Puarro:

– Orası elədi, – deyə cavab verdi.

– Yəqin ki, orada bir neçə gün qalmaq fikriniz var.

– Bəli. İstanbulda heç olmamışam. Oradan belə sürətlə yan keçib getmək heç yaxşı olmaz, – Puarro yan keçmənin sürətini göstərmək üçün barmaqlarını şaqqılatdı. – Heç yana tələsib-eləmirəm. Orada turist kimi bir neçə gün keçirməyi düşünürəm.

– Ayasofya çox gözəldir, – leytenant Dübosk dedi. Əslində, heç özü də ömrü boyu İstanbulu görməmişdi.

Soyuq bir rüzgar vıyıldaıyb perronda dolaşdı. Leytenant oğrun-oğrun saatına baxdı – beşə beş dəqiqə vardı, yəni qatarın tərpnəməsinə cəmi beşcə dəqiqə qalırdı! Qonağın bu oğrun baxışı sezdiyindən narahat olan leytenant təlaşla danışmağa başladı:

– Bu mövsümdə yolçular çox az olur. – Arxalarındakı yataq vaqonunun pəncərəsinə boylandı.

Müsyö Puarro onunla eyni fikirdə olduğunu dedi:

– Hə, elədir.

– Ümid eləyirəm, Toros dağlarında qar fırtınasına düşməzsınız.

– Məgər belə şeylər də olur?

– Əlbəttə. Amma bu il Allah rəhm eləyib.

Müsyö Puarro:

– Hesab eləyək ki, o halda yenə də rəhm elər, – dedi.

– Avropadan gələn hava xəbərləri necədi, bəd deyil ki?

– Çox pisdi. Balkanlarda dəhşət qar yağıb.
– Eşitdiyimə görə, Almaniyada da eləymiş.
Araya yenidən səssizlik çökürdü ki, leytenant həyəcanla:
– Nəysə, – dedi. – Sabah axşam yeddiyə iyirmi dəqiqə qalmış İstanbulda olarsınız.

Müsyö Puaro:

– Bəli, – deyə mızıldandı, sonra da tələsik sözlərinə davam etdi: – Ayasofya... Eşitdiyimə görə möhtəşəmmiş.

– Hə, çox gözəldi...

Kupelərdən birinin pərdəsi açıldı, pəncərədən cavan bir qadın bayıra boylandı.

Meri Debenhem ötən cümə axşamı Bağdaddan çıxandan bəri demək olar ki, yuxu üzünə həsrət qalmışdı. Nə Kərkükə gedərkən qatarda, nə sərnəşinlərin Mosuldakı istirahət otaqlarında istədiyi kimi yata bilməmişdi. Ötən gecə qatarda da eləcəyə.

İndi də həddən artıq isidilmiş kupenin boğucu istisində bir gözü açıq yatmaqdan sıxılaraq qalxıb bayıra boylanmışdı.

Bura yəqin ki, Hələbdi. Ancaq baxacaq bir şey də yoxdu. Hardasa yaxında kimlərsə ərəbcə dilləşirlər. Sadəcə, yaxşı işıqlandırılmış bir perron, vəssalam, – düşündü.

Pəncərəsinin düz aşağısında iki adam fransızca danışdı. Biri fransız zabiti, o birisə şələbiğ, incə-mincə adamdı. Meri Debenhemin dodaqlarına xəfif təbəssüm qondu. Hələ bu vaxtacan belə sıx-sıx bürünüb-sarınan birini görməmişdi. Yəqin ki, bayırda çox soyuq idi. Qatarı da buna görə çox isidirmişlər. Pəncərəni endirməyə çalışdı, ancaq bacarmadı.

Vaqon bələdçisi bu iki adama yaxınlaşdı:

– Qatar yola düşür, müsyö, gecikirsiniz.

Balaca kişi şlyapasını çıxardı. Meri Debenhem kişinin başının necə də yumurtaya oxşadığını düşünüb, fikirli olmasına baxmayaraq, yenə də güldü. Necə gülünc, incə-mincə adamdı. Heç kimin ciddi yanaşmayacağı bir tip...

Leytenant Dübosk son sözlərini deyirdi. Bu sözləri öncədən hazırlayıb, özü də lap son ana saxlamışdı. Çox gözəl, aydın, qısa bir nitq demək olardı.

Müsyö Puaro bu nitqin altında qalmamaq üçün ona eyni şəkildə cavab verdi.

Vaqon bələdçisi bir də: “Lütfən, qatara minin”, – dedi.

Puaro sanki leytenantdan heç ayrılmaq istəmirdi, çox həvəssiz tövrlə pilləkənləri çıxdı. Bələdçi də onun ardınca getdi. Puaro leytenantı sarı əlini yellədi.

Leytenant Dübosk təzim elədi. Qatar qeyzlə dartınaraq yerindən tərpəndi.

Erkül Puaro: “Axır ki...”, – deyə mızıldandı.

Şaxtanın nə qədər sərt olduğunu hiss edən leytenant Dübosk, “Ooooff...” – dedi.

– Hə, müsyö,– bələdçi nəzərəçarpacaq bir hərəkətlə Puaroya kupesinin gözəlliyinə və çamadanlarının nə qədər səliqəylə yerləşdirildiyinə işarə vurdu. – Müsyönün kiçik çamadanını da buraya qoydum. – Bələdçi Puaronun diqqətini cəlb etmək üçün əlini xüsusi şəkildə uzatmışdı.

Erkül Puaro onun uzanmış əlinə iki qatlanmış əsginas basdı.